

Шмагайло Н.В.

вчитель біології,

КЗО «Кисляньська загальноосвітня школа І-ІІІ ст.»

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ТОЧКИ ЗОРУ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ

Глобальні процеси сучасного цивілізаційного розвитку визначають необхідність становлення нової парадигми освіти. Сьогодні впроваджуються освітні моделі, що ґрунтуються на гуманістичних засадах, тобто є особистісно зорієнтованими, і відображають особливості сучасного соціокультурного простору. Життя висунуло суспільний запит на виховання творчої особистості, здатної самостійно мислити, генерувати оригінальні ідеї, приймати сміливі і нестандартні рішення.

У Державному стандарті визначено ключові компетентності, які мають бути сформовані в процесі освітньої діяльності в навчальному закладі:

громадянська, загальнокультурна, здоров'язбережувальна, інформаційно-комунікаційна, комунікативна, міжпредметна естетична, міжпредметна, предметна (галузева), предметна мистецька, проектно-технологічна, соціальна [6, с. 4].

Соціалізацію розглядають як взаємодію людини з навколишнім середовищем, що триває все її життя, шляхом адаптації в кожній зі сфер її життєдіяльності.

Соціалізація здійснюється через освіту. Саме освіта сьогодні покликана створювати сприятливі умови для адаптації особистості до мінливого навколишнього світу, сприяти формуванню життєвих компетентностей. Ефективність здійснення соціалізації учнів залежить від форм та методів організації навчально-виховного процесу. Найбільші можливості в цьому відношенні надають інтерактивні педтехнології навчання. Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, в якій створюються комфортні умови для навчання, за яких учень відчуває свою успішність, інтелектуальну самостійність, має можливість самореалізуватися.

Підтримую бачення О. І. Пометун в частині того, що сформовані компетентності людина використовує за певної потреби в соціальних та інших контекстах залежно від умов і потреб щодо здійснення різних видів діяльності [1; 2, с. 12, 16].

Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання проблеми на основі аналізу обставин і відповідної ситуації [4, с. 2].

У своїй педагогічній практиці використовую технології колективно – групового навчання: «Мозковий штурм», «Мікрофон», «Дерево рішень», «Навчаючи – вчуся», «Ажурна пилка», «Асоціативний куш».

Надаю перевагу роботі учнів у групах, тому застосовую різні методи кооперативного навчання: «Два – чотири – всі разом», «Ротаційна трійка», «Карусель», «Акваріум», «Робота в парах».

Коли виникає потреба вирішити проблему через дискусію, застосовую «Метод «Прес», «Дебати», «Займи позицію».

Для того, щоб навчання було радісним, а бажання самовдосконалення лишалося завжди використовую технології створення ситуації успіху, саморозвитку, навчання як дослідження, педагогіки співробітництва, рівневої диференціації навчання, проблемного навчання, ігрові технології навчання.

Важко уявити сучасну успішну людину, що не володіє інформаційною компетентністю. Вміння самостійно шукати, аналізувати, інтегрувати, зберігати та передавати інформацію розвиває вміння знаходити вирішення найнестандартніших ситуацій у житті.

Біологія є одним з тих навчальних предметів, що дає багатий матеріал для відпрацювання найрізноманітніших методів і прийомів роботи з інформацією. Викладання біології пов'язане з використанням великого обсягу різноманітної інформації. Застосування комп'ютерної техніки на даному етапі стало особливо ефективним, оскільки дозволяє дуже швидко опрацювати інформацію і представити її у вигляді малюнків, фотознімків, таблиць, схем, діаграм, презентацій, тощо.

Наприклад, вивчаючи харчування і здоров'я у курсі «Людина» учні з цікавістю підбирають з різних джерел значиму, на їхню думку, інформацію про стратегії харчування та принципи здорового харчування і подають її у вигляді презентації

На уроках щоразу наголошую на тому, що вміння знайти необхідну інформацію, опрацювати її, застосувати для вирішення певних завдань та проблем не тільки на уроці, а в продовж життя таке ж важливе, як і процес споживання їжі у їхньому житті. Тому привчаю учнів до підготовки випереджувальних завдань у вигляді повідомлень про наукові досягнення і відкриття в біології, медицині та інших науках, про різноманітність організмів та інше [4, с. 2].

Свої повідомлення учні накопичують у власних портфоліо з біології, в які також вкладають виконані творчі завдання. Останнім часом окремі учні готують презентації у вигляді слайдів або буклетів.

Формування комунікативної компетентності є важливою складовою ключових компетентностей тому, що сприяє формуванню в учнів вміння працювати й співпрацювати в колективі (команді, ланці, малій групі); розвитку комунікативності, культури міжособистісних взаємин, здатності приймати спільні рішення, а також виховує моральні орієнтири молодого покоління. Учень вчиться презентувати себе, ставити запитання, давати відповіді, дискутувати.

Біологія як шкільний предмет, що вивчається у школі, належить до природничо-математичних дисциплін і є комплексною наукою, яка сприяє формуванню наукового світогляду, інтелектуальному розвитку учнів, формуванню в них загальнолюдської валеологічної та екологічної культури. З досвіду пересвідчилась, що більшість учнів не вміють у процесі навчання самостійно вирішити найважливіші структурні елементи знання, встановити причинно-наслідкові зв'язки між ними, замість структурованої, усвідомленої системи знань, володіють розрізненими, механічно запам'ятовуваними відомостями. Тому одним із актуальних напрямків вдосконалення навчально-виховного процесу є пошук і впровадження інтелектуальних засобів, форм, та методів навчання, що забезпечують Люди, яких люблять і шанують, не обов'язково вродливі і не завжди винятково розумні. Проте вони мають такі властивості, які полегшують їм установлювати контакти з іншими людьми і допомагають знаходити собі друзів. Ці властивості можуть бути закладені в характері від народження, але їх можна й виробити, доклавши до цього певних зусиль. Системність знань, їх міцність і саморозвиток особистості.

Однією з найважливіших функцій педагогічного впливу є стимулювання і підтримка процесу самоосвіти особистості.

Тільки через самостійну діяльність, самовиховання, самоаналіз, можна знайти своє місце у багатогранному суспільстві.

Отже, перед учителем постає завдання засобами свого уроку допомогти учневі опанувати навички самоосвіти.

Коли треба надати учням змогу розібратися в чомусь глибоко і всебічно, підняти їх на вищий рівень засвоєння, який передбачає практичне застосування матеріалу, аналіз і оцінку, використовую такий метод, як проектне завдання (метод проектів). Цей метод відноситься до дослідницьких, основною тезою його є: «Все, що я пізнаю, я знаю, для чого це мені потрібно, де і як я можу ці знання застосувати» [5, с. 6].

В основі методу лежить розвиток самоосвітніх пізнавальних навичок учнів, умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, порівнювати, аналізувати, критично мислити, тобто це є поєднання багатьох ключових компетентностей школярів. Здоров'язберігаюча компетентність передбачає готовність дотримуватися здорового способу життя у фізичній, соціальній, психічній і духовній сферах.

Турбота про здоров'я учнів невід'ємна від турботи вчителя про своє здоров'я. Своїм способом життя педагог подає приклад.

В арсеналі кожного вчителя мають бути такі засоби й методики, які паралельно із навчанням дають змогу розв'язувати проблеми збереження і зміцнення здоров'я учнів, зберігати нервову систему дитини, знімати стреси й напругу, емоційно розслаблятися. На своїх уроках використовую методи позитивної психологічної підтримки учня, облік індивідуальних можливостей дітей та диференційований підхід до учнів з різними здібностями, підтримую їх пізнавальний інтерес до вивчення біології, стимулюю рухову активність на уроці.

Різноманітні види діяльності, що підтримують позитивне ставлення дитини до себе, упевненість у собі, у своїх силах та доброзичливе відношення до оточуючих, змінюють мікроклімат на Компетентнісний підхід висуває на перше місце не інформованість учня, а вміння розв'язувати проблеми, що виникли в конкретних ситуаціях за допомогою отриманих знань і набутих умінь та навичок. Отже, найвищої оцінки може заслуговувати той учень, який не лише показує знання, а й виявляє здатність і досвід ефективного застосування цих знань у запропонованій чи нестандартній ситуації.

Життєвий і професійних успіх людини залежить від її здатності адаптуватися до змін, що відбуваються у суспільстві через вміння оволодівати та гнучко застосовувати набуті знання, уміння, власний та суспільний досвід. І в цьому повинен йому допомогти компетентний педагог, який має високий рівень педагогічної майстерності на уроці: атмосфера налаштовує на навчання та міжособистісне спілкування..

Список використаних джерел:

1. Пометун О.І. Теорія і практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн / О.І. Пометун // Компетентнісний підхід в сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. К.: К. І. С., 2004.
2. Пометун О., Пироженко Л. «Сучасний урок, інтерактивні технології навчання». К. «Видавництво А. С. К.», 2004.
3. . Продуктивне навчання як основа стратегії розвитку інноваційної особистості «Управління школою» // Основа, № 3, січень, 2008.
4. Пугач І.М. Творчі завдання на уроках біології як засіб формування ключових компетентностей учнів. Біологія. Хімія. – 2007. – № 14.
5. Томко Н.Р. Проектні технології на уроках біології // Біологія. – 2014. – № 1-2.
6. Державний стандарт загальної середньої освіти, 2011 р.